

Pesti Központi Kerületi Bíróság
34.Pk.220.023/2021/22.

V é g z é s

Az ügy száma: 34.Pk.220.023/2021.

A kérelmező: [REDACTED]

A kérelmezett: [REDACTED]

A nemperes eljárás tárgya: kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása

A nemperes eljárásra irányadó sajátos ügyintézési mód: soron kívüli

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	III/ 0 3 2 3 9 - 0 / 2021
Érkezett:	2021 AUG 23.
Példány:	1
Kezelőiroda:	10/db [Signature]

Rendelkező rész

A bíróság hivatalból kezdeményezi, hogy az Alkotmánybíróság egyedi normakontroll eljárásában állapítsa meg, hogy a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet 30. § (5) bekezdés második mondatában foglalt „Az ünnepnapokra eső elmaradt időszakos kapcsolattartás nem pótolható.” rendelkezése alaptörvény-ellenes, valamint e jogszabályi rendelkezés általános és a perbeli – konkrét ügyben – történő alkalmazását zárja ki.

A bíróság az előtte folyamatban lévő nemperes eljárást felfüggeszti.

A végzés ellen jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

I. A kezdeményezés alapjául szolgáló tényállás:

[1] A kérelmező és a kérelmezett között a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt 10.P.100.879/2019. majd utóbb, az eljáró bíróság személyében beálló változás miatt 22.P.100.879/2019. ügyszám alatt per van folyamatban a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránt.

[2] A perbíróság 25-I. végzésével jóváhagyta e perben a felek részegyezségét, amelyben a peres felek megállapodtak abban, hogy a házasságukból [REDACTED] utónevű kiskorú gyermek (a továbbiakban: gyermek) felett a szülői felügyeleti jogokat teljeskörűen a felperes, az anya gyakorolja. Továbbá a peres felek egyezően kijelentették, hogy a gyermek lakhatását a felperes, az anya biztosítja, ezért az alperes, az apa kötelezettséget vállal arra, hogy a folyamatos és a hátralékos gyermektartásdíjat is megfizeti.

[3] A peres felek között a jogvita tárgyát ezt követően már csak az alperest megillető kapcsolattartás terjedelme képezte.

[4] A felek a gyámhatóság előtt 2019. június 8. napján keretmegállapodást kötöttek a kapcsolattartás ideiglenes rendjéről, majd a 2019. július 20-án kelt módosított keretmegállapodás szerint az alperest minden szombaton 10 órától 12 óráig illeti meg a segített és zsilipeléssel megvalósuló kapcsolattartás.

[5] A perbíróság az alperes és a gyermek közötti kapcsolattartást 32-I. sz. ideiglenes intézkedésével annak kimondásával szabályozta, hogy az alperes jogosult a gyermekkel segített formában, azonban a zsilipelés kapcsolattartási módot elhagyva kapcsolatot tartani minden héten szombaton 10-12 óra között a [REDACTED] Család- és Gyermekjóléti Központ kapcsolattartási ügyeletének e célra biztosított helységében [REDACTED]. A gyermek igazolt hiányzása esetén, illetve az alperesnek nem felróható okból elmaradt kapcsolattartást az elmaradt kapcsolattartást követő héten szombaton kell pótolni a megjelölt időtartamban, ami a 10-12 óra között történő kapcsolattartáson felül plusz 2 óra időtartamot jelent a [REDACTED] Család- és Gyermekjóléti Központ kapcsolattartási ügyeletének e célra biztosított helységében.

Pesti Központi Kerületi Bíróság

34.Pk.220.023/2021/22.

[6] A felperes édesanyját a perbíróság kötelezte, hogy a gyermeket megfelelően felkészítve, motiválva a [REDACTED] Család- és Gyermekjóléti Központ kapcsolattartó helységében a kezdő időpontban az apának adja át, valamint az édesapa és a gyermek segítésére a kapcsolattartás időpontjában, hogy a kapcsolattartás létrejöjjön, majd a záróidőpontban a gyermek elvitelére. Kimondta, hogy a végzés fellebbezésre tekintet nélkül előzetesen végrehajtható. E döntést a másodfokú bíróság 50.Pkf.632.846/2020/3. számú végzésével helybenhagyta.

[7] Ezt követően az elsőfokú perbíróság 65. számú végzésében a bíróság az alperes és a gyermek közötti kapcsolattartást a karácsonyi ünnep vonatkozásában ideiglenes intézkedéssel annak kimondásával szabályozta, hogy az alperes jogosult a gyermekkel 2020. december 26-án reggel 10 óra és 14 óra között az elvitel jogával kapcsolatot tartani. Az átadás-átvétel helye a felperes lakóhelyének épülete előtti bejárat. A felperest kötelezte arra, hogy a gyermeket megfelelően felkészítve, motiválva a megjelölt helyen és időpontban az alperesnek adja át, valamint a kapcsolattartás záró időpontjában a gyermeket vegye át. Kimondta, hogy a jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartást az akadály elhárulását követő vasárnap kell pótolni a megjelölt időtartamban, módon. Megállapította továbbá, hogy a Fővárosi Törvényszék, mint II. fokú bíróság 50.Pkf.632.846/2020/3. számú végzésével helybenhagyott 10.P.100.879/2019/32-I. számú végzés egyebekben hatályban marad. E végzését is fellebbezésre tekintet nélkül előzetesen végrehajthatónak nyilvánította. Jóllehet azzal szemben a felperesi édesanya fellebbezést terjesztett elő.

[8] A perbíróság az eljáró bíró személyében beállt változást követően 22.P.100.879/2019/117. szám alatt a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 50.Pkf.632.846/2020/3. számú végzésével helybenhagyott 22.P.100.879/2019/32-I. számú ideiglenes intézkedést tartalmazó végzésével megállapított kapcsolattartási rendet megváltoztatta és a gyermek és az alperesi édesapa közötti kapcsolattartást – ideiglenes intézkedéssel – 2021. július 26. napjával kezdődő héttől akként szabályozta, hogy folyamatos kapcsolattartás keretében az alperesi édesapa jogosult a gyermeket magával vinni az édesanya lakásáról négy egymást követő alkalommal, minden héten szombaton 10:00 órakor és köteles öt aznap 16:00 órára ugyanoda visszavinni. Továbbá az alperesi édesapa 2021. szeptember 6. napjával kezdődő héttől folyamatos kapcsolattartás keretében jogosult a gyermeket magával vinni az ottalvás jogával az édesanya lakásáról minden páros héten szombaton 10:00 órakor és köteles öt vasárnap 14:00 órára ugyanoda visszavinni. Az alperesi édesapa 2021. szeptember 13. napjával kezdődő héttől jogosult a gyermeket magával vinni az édesanya lakásáról – nevelési oktatási nap esetén a nevelési oktatási intézményből - minden páratlan héten csütörtökön 16:00 órakor és köteles öt aznap 19:00 órára az édesanya lakására visszavinni. Ünnepnapi kapcsolattartás keretében az alperesi édesapa jogosult a gyermekkel kapcsolatot tartani a többnapos ünnepek második napján reggel 9:00 órától aznap 19:00 óráig. Ünnepnapi kapcsolattartás keretében a gyermek átadás-átvételének helye az édesanya mindenkori lakóhelye. A felek kötelesek a gyermek átadásával és visszaadásával egyidejűleg a gyermek hivatalos iratait is átadni egymásnak. (személyi igazolvány, lakcímkártya, TB igazolvány, diákigazolvány). A felek kötelesek a kapcsolattartás akadályáról annak felmerülésekor haladéktalanul hitelt érdemlő módon értesíteni a másik felet. Amennyiben a kapcsolattartás a gyermeket gondozó szülőnél vagy a gyermeknél felmerült ok miatt vagy a kapcsolattartásra jogosultnak fel nem róható okból marad el – feltéve, hogy eleget tett előzetes értesítési kötelezettségének, illetve az előre nem látható akadályok felmerülését utólag igazolja –, az elmaradt kapcsolattartást a következő héten, de legfeljebb három hónapon belül pótolni kell. A bíróság az ideiglenes intézkedést fellebbezésre tekintet nélkül előzetesen végrehajthatónak nyilvánította.

[9] A gyermek és a kérelmező között a 2020. december 26. napján, a fentiek szerint esedékes kapcsolattartásra nem került sor, ahogy annak pótlására sem.

[10] Erre tekintettel az édesapa, mint kérelmező kérte, hogy a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bnptv.) 22/A. § (1) bekezdése szerint a bíróság által a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltak kérelmezett édesanya által, felróható megszegése alapján a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltak végrehajtásának végzéssel való elrendelését. Vitatta, hogy a gyermek a kapcsolattartás, illetve lehetséges pótlásának időpontjában a kérelmezett állításával összhangban valóban beteg lett volna.

[11] A kérelmezett édesanya a kérelem elutasítását kérte, állította, és orvosi igazolásokkal kívánta bizonyítani, hogy az érintett alkalmakkor a gyermek kapcsolattartást kizáró állapotot okozó – karantént nem igénylő – betegségben szenvedett.

[12] A bíróság megkeresésére a házi orvos által adott válaszból kiderült azonban, hogy az orvosi igazolást kizárólag a gyermek anyjának, a kérelmezettnek telefonon tett előadása alapján állították ki, a gyermek – kérelmező által tehát vitatott – betegségét orvos közvetlenül nem észlelte. Azaz az orvosi igazolás pusztán az anya orvos felé tett nyilatkozatának tartalmát tudta igazolni közvetlenül, azt nem, hogy az amit a kérelmezett anya állított az orvos és az ezt vitató kérelmező felé, az valós lett volna.

[13] A kérelmezett felhívásra egyéb, megfelelő bizonyítási eszközzel nem támasztotta alá a kapcsolattartás elmaradása körében a felróhatósága kimentését alátámasztó körülmény (a gyermek kapcsolattartást kizáró jellegű betegsége) fennálltára vonatkozó állítását, noha e tekintetben a bizonyítás őt terheli.

[14] Mindezért a jelen ügyben a kérelemnek helytadó bírósági döntésnek jelenleg kizárólagos akadályaként azonosítható az a körülmény, hogy a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 30. § (5) bekezdés második mondata alapján az ünnepnapokra eső elmaradt időszakos kapcsolattartás nem pótolható.

[15] A Gyer. 30. § (5) bekezdése tehát mérlegelési joga – az V.1. pontban említettek szerint eltérő értelmezést nem tűrő – kizárása által zárja el a bíróságot attól, hogy az Alkotmánybíróság 3067/2021. AB határozatban megerősített alkotmányos elvárásnak megfelelően eleget tegyen az alapjogi pozíciók arányosság elvén alapuló, kíméletes kiegyenlítésére és méltányos egyensúlyba hozására vonatkozó követelménynek.

II. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

L) cikk (1) Magyarország védi a házasság intézményét, mint egy férfi és egy nő között, önkéntes elhatározás alapján létrejött életközösséget, valamint a családot, mint a nemzet fennmaradásának alapját. A családi kapcsolat alapja a házasság, illetve a szülő-gyermek viszony. Az anya nő, az apa férfi.

VI. cikk (1) bekezdés első mondata: Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.

XVI. cikk (1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Magyarország védi a gyermekek születési nemének megfelelő önazonossághoz való jogát, és biztosítja a hazánk alkotmányos önazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelést.

(2) A szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést.

(3) A szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni. E kötelezettség magában foglalja gyermekük taníttatását.

XX. cikk (1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.

II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.

B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.

Q) cikk (2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

III. A vonatkozó jogszabályi rendelkezések:

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.)

4:2. § [A gyermek érdekének védelme]

(1) A családi jogviszonyokban a gyermek érdeke és jogai fokozott védelemben részesülnek.

(2) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy saját családjában nevelkedjék.

(3) Ha a gyermek nem nevelkedhet saját családjában, akkor is biztosítani kell számára, hogy lehetőleg családi környezetben nőjön fel és korábbi családi kapcsolatait megtarthassa.

(4) A gyermeknek a saját családjában, illetve a családi környezetben nevelkedéséhez és a korábbi családi kapcsolatai fenntartásához fűződő jogát törvényben meghatározott esetben, kivételesen és a gyermek érdekében lehet korlátozni.

4:178. § [A kapcsolattartás joga]

(1) A gyermeknek joga, hogy különélő szülőjével személyes és közvetlen kapcsolatot tartson fenn. A gyermeket nevelő szülő vagy más személy köteles a zavartalan kapcsolattartást biztosítani.

(2) A gyermekétől különélő szülő - ha a bíróság vagy a gyámhatóság eltérően nem rendelkezik - jogosult és köteles gyermekével kapcsolatot tartani.

(3) A szülőnek joga van gyermekével kapcsolatot tartani akkor is, ha a szülői felügyeleti joga szünetel, kivéve, ha a gyermek vagy a gyermekkel közös háztartásban élő hozzátartozója sérelmére elkövetett cselekmény miatt elrendelt távoltartó határozat hatálya alatt áll.

4:180. § [A kapcsolattartási jog tartalma] (1) A kapcsolattartási jog magában foglalja a gyermekkel való személyes találkozást, a gyermeknek a lakóhelyéről vagy a tartózkodási helyéről rendszeresen, meghatározott időtartamra történő elvitelét, a gyermekkel időszakonként, elsősorban az oktatási szünetek és a többnapos ünnepek időszakában való huzamos együttlétet, és kiterjed a kapcsolat személyes találkozás nélküli fenntartására.

4:182. § [Tájékoztatási kötelezettség; az elmaradt kapcsolattartás pótlása] (2) A jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartást a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül pótolni kell.

A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 30. § (4) bekezdése szerint az elmaradt kapcsolattartást pótolni kell, ha az a kapcsolattartásra jogosultnak fel nem róható okból maradt el, feltéve, hogy a jogosult a kapcsolattartást szabályozó döntésben foglaltak szerint eleget tett előzetes tájékoztatási kötelezettségének vagy az előre nem látható akadályok felmerülését utólag igazolja.

(5) Nem tekinthető elmaradt kapcsolattartásnak az időszakos kapcsolattartás idejével és a gyermeket gondozó szülőt a 27. § (5) bekezdés b) pontja alapján megillető, a gyermekkel

folyamatosan együtt tölthető időtartammal részben vagy teljesen egybeeső folyamatos kapcsolattartás. Az ünnepnapokra eső elmaradt időszakos kapcsolattartás nem pótolható.

(6) Az elmaradt kapcsolattartás pótlása nem veszélyeztetheti a gyermek egészséges fejlődését.

A gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvényben foglalt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 3. cikk 2.pontja szerint az Egyezményben részes államok kötelezik magukat arra, hogy a gyermek számára, figyelembe véve szülei, gyámjai és az érte törvényesen felelős más személyek jogait és kötelességeit, biztosítják a jólétéhez szükséges védelmet és gondozást, e célból meghozzák a szükséges törvényhozási és közigazgatási intézkedéseket.

Az Egyezmény 4. cikk első mondata szerint az Egyezményben részes államok meghoznak minden olyan törvényhozási, közigazgatási vagy egyéb intézkedést, amelyek az Egyezményben elismert jogok érvényesüléséhez szükségesek.

Az Egyezmény 9. cikk 3. pontja szerint az Egyezményben részes államok tiszteletben tartják a mindkét szülőjétől vagy ezek egyikétől külön élő gyermeknek azt a jogát, hogy személyes kapcsolatot és közvetlen érintkezést tarthasson fenn mindkét szülőjével, kivéve, ha ez a gyermek mindenek felett álló érdekeivel ellenkezik.

Az Egyezmény 18. cikk 1. pontja szerint az Egyezményben részes államok minden erejükkel azon lesznek, hogy biztosítsák annak az elvnek az elismertetését, amely szerint a szülőknek közös a felelősségük a gyermek neveléséért és fejlődésének biztosításáért. A felelősség a gyermek neveléséért és fejlődésének biztosításáért elsősorban a szülőkre, illetőleg, adott esetben a gyermek törvényes képviselőire hárul. Ezeket cselekedeteikben mindenekelőtt a gyermek mindenek felett álló érdekének kell vezetnie.

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 3. § első és második mondata szerint az azonos vagy hasonló életviszonyokat azonos vagy hasonló módon, szabályozási szintenként lehetőleg ugyanabban a jogszabályban kell szabályozni. A szabályozás nem lehet indokolatlanul párhuzamos vagy többszintű.

A Jat. 4. §-a szerint, ha egy tárgykört törvény szabályoz, törvényben kell rendezni az alapvető jogintézményeket és a szabályozási cél megvalósulásával összefüggő lényeges garanciákat. A bíróság álláspontja szerint ilyen lényeges garanciát igényel az ünnepnapra vonatkozó kapcsolattartás pótlásának szabályozása is, tekintettel a kapcsolattartási jogviszony minden alanya számára fennálló – folyamatos kapcsolattartáshoz képest – kiemelkedő jelentőségére.

A Jat. 5. § (2) bekezdés a) pontja szerint nem lehet felhatalmazást adni a szabályozás tárgykörébe tartozó alapvető jogintézmények, továbbá jogok és kötelezettségek alapvető szabályainak megállapítására.

IV. Az Alkotmánybíróság kapcsolattartás pótlásával kapcsolatos határozataiban kifejtett álláspontja

3067/2021. AB határozat

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – dr. Czine Ágnes és dr. Salamon László alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint dr. Handó Tünde, dr. Juhász Imre, dr. Pokol Béla és dr. Szívós Mária alkotmánybírók különvéleményével – fenti számú határozatában megállapította, hogy a Szekszárdi Törvényszék 12.Pkf.20.301/2020/3. számú végzése és a Paksi Járásbíróság 7.Pk.50.023/2020. számú végzése alaptörvény-ellenesek, ezért azokat megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróság kimondta ([15] bek.), hogy a vizsgált ügyben az anya az általános járványhelyzetre hivatkozással 2020. március 21-én megtagadta a gyermek hétvégre történő

Pesti Központi Kerületi Bíróság
34.Pk.220.023/2021/22.

átadását az apának, a bíróság pedig a Bnptv. 22/B. § (4) bekezdése alkalmazásával a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltak megszegését nem állapította meg, mert megítélése szerint az anya oldalán felróhatóság – a járványhelyzet és a gyermek egészségének a védelme miatt – nem állt fenn.

Kimondta ([29] bek.), hogy a konkrét ügyben egy hétvégi – közvetlen és személyes – kapcsolattartási alkalom maradt el az anya döntése alapján, és a bíróság – a Bnptv. 22/B. § (4) bekezdésének „felróhatóság” fordulata értelmezése alapján – nem rendelte el a végrehajtást, ezért megállapítható, hogy döntésével az indítványozónak az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése – és a nevelési jogot garantáló XVI. cikk (2) bekezdése – által biztosított kapcsolattartási jogát korlátozta.

Rámutatott, hogy az Alaptörvény 28. cikkének első mondata azt a kötelezettséget rója a bíróságokra, hogy az elbírálandó ügyek alkotmányjogi aspektusát, alapjogi relevanciáját felismerjék, az érintett alapvető jogok tartalmát feltárják, és erre tekintettel értelmezzék és alkalmazzák konkrét jogvitákban a jogszabályokat, azaz az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések értelmezése és a konkrét tényállásra való alkalmazása során figyelemmel kell lenniük a releváns alkotmányossági szempontokra {7/2013. (III . 7.) AB határozat, Indokolás [33]; 3/2015. (II . 2.) AB határozat, Indokolás [20]}. Amikor pedig az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti a bíróságoknak közvetítő, kiegyenlítő szerepet kell betöltenie {14/2016. (VII . 18.) AB határozat, Indokolás [65]; 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [30]}. Ennek mércéjeként pedig az, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig arra kell törekedniük, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek (fair balance, schonender Ausgleich). Ezek tekintetében az Alkotmánybíróság továbbra is kontrollt gyakorol«{13/2016. (VII . 18.) AB határozat, Indokolás [55]}.

Kiemelte, hogy a kiskorú gyermek és a szülő közvetlen kapcsolatának fenntarthatósága különleges jogrend idején is az emberi kapcsolatok közötti olyan minimumot jelent, amelyre nem vonatkozik az ún. társadalmi távolságtartás (social distancing) követelménye, és ez éppúgy igaz az együtt élő, mint a különélő szülő viszonylatában (amennyiben a külön élő szülőt a kapcsolattartástól nem tiltották el). A különélő szülővel való kapcsolattartás is kifejezetten a gyermek érdekét szolgálja.

Álláspontja szerint a bíróság akkor tesz eleget a konkuráló alapjogi pozíciók arányosság elvén alapuló, a kíméletes kiegyenlítésre és méltányos egyensúly kialakítására vonatkozó követelményének, ha a rendelkezésére álló tények figyelembe vételével komplex vizsgálatot folytat le. Az összemérés leglényegesebb szempontja, hogy mindegyik érintett személy alapjogának védelmi igényét egyaránt el kell ismerni, egyikük alapjogai sem üresíthetők ki.

Elsődlegesen abból szükséges kiindulni, hogy a különélő szülővel való kapcsolattartás a gyermek érdekét szolgálja, ugyanakkor tekintettel kell lenni a gyermek egészségét veszélyeztető, objektíven fennálló faktorokra is, az egészségkárosodás valószínűségére és súlyosságára is [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés és XX. cikk (1) bekezdés].

Rámutatott, hogy amennyiben pusztán a megfertőződés általános, absztrakt, de teljes mértékben sohasem kizárható lehetősége elegendő lenne a személyes találkozás lehetőségének ismételt, összességében akár hosszú hónapokra történő kizárásához, a kapcsolattartási jog kiüresíthetővé válna. Minél tovább tart az intervallum, annál kevésbé alkalmas annak kompenzálására – figyelemmel adott esetben a gyermek életkorára is – a pótlás és az alternatív kapcsolattartási eszközök használata.

A vizsgált esetben a Gyer. 30. § (5) bekezdés második mondatában kimondott rendelkezés alaptörvény-ellenességét nem vizsgálta.

IV/151/2021. AB végzés

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz tárgyában – dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleményével – fenti számon hozott végzésében visszautasította a Székesfehérvári Törvényszék 2.Pkf.386/2020/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt. Ennek indokolása szerint az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná. Így mivel az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjába foglalt törvényi feltételnek, részben pedig nem teljesíti az Abtv. 29. §-ban írt befogadási kritériumokat, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján visszautasította.

Az e döntéshez fűzött, fent említett különvélemény itt lényeges része szerint ugyanakkor a törvényszék által hivatkozott Gyer. 30. § (5) bekezdésének azonban – figyelembe véve azt is, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített jogok, valamint a XVI. cikkből fakadó szülői és gyermeki jogok, illetve a gyermek legjobb érdeke érvényesülésének biztosítása érdekében a Ptk. 4:182. §-a kógens szabályként rendelkezik arról, hogy az elmaradt kapcsolattartásokat pótolni kell – többféle értelmezése is elképzelhető. A támadott bírói döntésben a tavaszi szünetre eső kapcsolattartások pótolhatóságára vonatkozóan megjelenő egyik lehetséges értelmezéssel szembe állítható az az – egyébként a jelen ügyben az EMMI által az Alkotmánybíróság számára megküldött álláspontban is megjelenő – értelmezés, miszerint önmagában az a körülmény, hogy egy adott időszak (legyen az ünnepi időszak, oktartási szünet időtartama stb.) már eltelt, nem szolgálhat indokául az ezen időszakban bármely, nem a különélő szülőnek felróható okból elmaradt kapcsolattartás pótlásának kizárására. A különvéleményt megfogalmazó alkotmánybíró véleménye szerint az, hogy a két egymással ellentétes értelmezés okán a támadott döntésben foglaltak kapcsolatba hozhatóak-e az indítványozónak az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az Alkotmánybíróság által alkotmányos védelemben is részesített kapcsolattartáshoz való jogával; illetve, hogy ennek megállapíthatósága esetén melyik értelmezés áll összhangban az említett alapvető joggal és, hogy ezek alapján az indítványozó által sérelmezett bírói döntés sérti-e azt, csak az indítvány befogadása és érdemi vizsgálata alapján lett volna megítélhető.

V. Az alaptörvény-ellenesség megállapítása iránti indítvány jogi indokai

1. Az eltérő értelmezési lehetőség hiányáról

[16] A bíróság a IV/151/2021. számú AB végzéshez fűzött különvéleményben – ismertetés nélkül – hivatkozott EMMI álláspontra tekintettel hangsúlyozza, hogy a Gyer. 30. § (5) bekezdés második mondata „nem pótolható.” fordulatának nyelvtani, logikai, rendszertani értelmezése alapján nem merül fel más értelmezési lehetőség, mint az, hogy a jogalkotó e körben a kapcsolattartás pótlását a bíróság mérlegelési jogával együtt zárta ki.

[17] Az Alaptörvény 28. cikkével összhangban a bíróság hangsúlyozza, hogy a Gyer. 30. § (5) bekezdés második mondata célja szerinti értelmezés arra tekintettel nem vezethetett ettől eltérő eredményre, hogy a Gyer. preambulumban kapcsolattartásra vonatkozó rész nem szerepel, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolása nem elérhető. Mindezt az Alaptörvény 28. cikk első mondatára hivatkozással nem volt lehetőség a Gyer. 30. § (5) bekezdés második mondatának Alaptörvénnyel összhangban történő értelmezésével az alaptörvény-ellenesnek ítélt tartalom alkalmazásának elkerülésére.

[18] A bíróság követte azt a jogértelmezést, amely szerint a bíróságnak jogszabály nem biztosít lehetőséget arra, hogy az Alaptörvénybe ütköző normák alkalmazását az eléjük került ügyekben közvetlenül mellőzzék. Az Abtv. 25. § (1) bekezdése akkor teszi a bíró számára lehetővé, egyben kötelezővé bírói kezdeményezés előterjesztését, ha az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli vagy amelynek alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. Az utólagos normakontrollra irányuló bírói kezdeményezés a bírói függetlenség eleme, ilyen indítvány előterjesztésére a bíró jogorvoslati úton nem kötelezhető [2011. évi CLI. tv. (Abtv.) 25. §, BH2017. 310.]. A jelen esetben a vonatkozó alkotmánybírói gyakorlat szerint az Alkotmánybíróság még nem foglalt állást érdemben a Gyer. 30. § (5) bekezdés második mondatának alaptörvény-ellenességét illetően.

2. A VI. cikk (1) bekezdés első mondatának, a XVI. cikk (1)-(2) bekezdésének, XX. cikk (1) bekezdésének sérelméről

[19] A bíróság álláspontja szerint a Gyer. 30. § (5) bekezdés második mondatának alaptörvény-ellenessége elsődlegesen abban áll, hogy aránytalanul korlátozza kapcsolattartásra jogosult jogalany kapcsolattartáshoz való jogát a gyermekkel, azzal, hogy a 3067/2021. sz. AB határozatban is említett, bírói, alapjog ütközés esetén alkalmazandónak ítélt kiegyenlítő mérlegelés lehetőségét kategorikus tiltással zárja ki.

[20] E rendelkezés miniszteri indokolásának elérhetősége hiányában a bíróság csak következtetni tud arra, hogy a jogalkotói döntés háttérében az a megfontolás állhatott, hogy az ünnepnapon való kapcsolattartás elmaradásával okozati összefüggésben a kapcsolattartásra jogosult gyermek és szülő érdeke is elmúlik a kapcsolattartásra, így ehhez fűződő joguk jogalkotó általi megszüntetése sem vethet fel alkotmányos aggályt. A bíróság álláspontja szerint ez két okból nem igazolható.

[21] Egyrészt társadalmilag ismert és gyakorolt szokás az ünnepek közös megélésének elmaradása esetén azok pótlólagos megtartása, megélése a családtagok részéről. Így például a jelen esetben reális lehetőség állt fenn a január eleji – így akár vízkereszt előtti – pótlás esetén egy esetleges pótkarácsony együttes megünneplésére is.

[22] Másrészt, ha a kapcsolattartásra jogosult szülő nem is kívánja pótlólagos jelleggel megünnepelni az elmaradt ünnepet a gyermekével, általában is – bíróság álláspontja szerint jogrend által védendő – érdeke, hogy a végrehajtható bírói döntésben meghatározott alkalmak teljességében a gyermekével együtt lehessen, szeretetét kinyilvánítsa, a gyermekével való meghitt viszonyt fenntartsa. E teljesség iránti igényt, az alanyi jogok teljes mértékű gyakorlásának szabadságát korlátozza az ünnepnapokon való kapcsolattartáshoz való jog pótlásának teljes kizárása.

[23] Az ünnepnapokon történő kapcsolattartáshoz való jog, így annak részeként az elmaradt kapcsolattartás pótlásához való jog sajátos jogalkotói kezelése, korlátozása a folyamatos, illetve az időszakos kapcsolattartáshoz képest nyilvánvalóan szükséges annak hossza, éven belüli gyakorisága, a kapcsolattartási jogviszony alanyai számára való kiemelt jelentősége miatt. E kiemelt jelentőség a bíróság álláspontja szerint ezen kapcsolattartási jog érvényesülésének éppen fokozottabb – és nem korlátozottabb – jogalkotói védelmét indokolná, amelyhez képest különösen aggályosnak tűnik a jelenlegi, akár a gyermekkel együttélő szülő nyilvánvalóan rosszhiszemű, az ünnepek gyermekkel való kizárólagos eltöltés célja által vezetett, kapcsolattartást megakadályozó, megghiúsító magatartására tekintet nélkül zárja ki ezen alkalmak pótlását.

[24] A bíróság hangsúlyozza, hogy a Ptk., a Gyvt., vagy a Gyer. ugyan nem határozza meg az ünnepnapok fogalmát, azonban a bírói gyakorlatban a felek az ünnepnapok körében elsősorban a húsvét, pünkösd, és a karácsony napjain, illetve a gyermek valamint a szülők

születésnapjain való kapcsolattartás rendjének ön-, illetve bírói szabályozását igénylik. Az ünnepnap fogalma azonban egyrészt jogalkotó által is meghatározott, így például az Alaptörvény J) cikkében a hivatalos nemzeti, és állami ünnep napok, másrészt a családi értékrendtől, családtagok által gyakorolt vallási szabályoktól függően rendkívül eltérő is lehet. Mindezért a kérdés jelentősége nem szűkül le kizárólag a kérelemmel érintett, vagy az említettek szerint tipikusan kifejezetten bíróság által rendezett ünnepnapokon történő kapcsolattartásra.

3. A II. cikk sérelméről

[25] A bíróság álláspontja szerint továbbá a Gyer. 30. § (5) bekezdés második mondata a kapcsolattartásra jogosult szülő és gyermek egy adott ünnep nem annak napján való, együttes ünneplésének a szabadságát, jogát – ezzel emberi méltóságukból fakadó, általános cselekvési szabadságukat – a csökkentett védelemmel valójában korlátozza, erre való érdekük tagadásával, illetve ennek észszerűtlenné, szükségtelessé nyilvánításával, valamint az erre alapított tiltással egyenértékű hatás kifejtése által.

4. A B) cikk (1) cikk sérelméről

[26] A Gyer. 30. § (5) bekezdés második mondata anélkül korlátozza továbbá a Ptk. 4:182. § (2) bekezdésében foglalt kapcsolattartás pótlásához való jogot, hogy ennek lehetőségét a Ptk. ugyanitt, vagy máshol, különösen felhatalmazó rendelkezéseiben megengedte volna.

[27] Továbbá a Gyvt. 162. § (1) bekezdés q) – a Gyer. preambulumban a felhatalmazó rendelkezések között nem említett – pontjában foglalt felhatalmazás alapján úgy szabályozza a Gyer. a kapcsolattartás pótlását, hogy nem azonosítható megfelelő ok arra, hogy a Jat. 3. § első és második mondatában foglalt kodifikációs követelmény miért nem teljesült, amely szerint az azonos vagy hasonló életviszonyokat azonos vagy hasonló módon, szabályozási szintenként lehetőleg ugyanabban a jogszabályban kell szabályozni. A szabályozás nem lehet indokolatlanul párhuzamos vagy többszintű.

[28] A Jat. 4. §-a szerint, ha egy tárgykört törvény szabályoz, törvényben kell rendezni az alapvető jogintézményeket és a szabályozási cél megvalósulásával összefüggő lényeges garanciákat. A bíróság álláspontja szerint ilyen lényeges garanciát igényel az ünnepnapra vonatkozó kapcsolattartás pótlásának szabályozása is, tekintettel a kapcsolattartási jogviszony minden alanya számára fennálló – folyamatos kapcsolattartáshoz képest – kiemelkedő jelentőségére.

[29] A Jat. 5. § (2) bekezdés a) pontja szerint nem lehet felhatalmazást adni a szabályozás tárgykörébe tartozó alapvető jogintézmények, továbbá jogok és kötelezettségek alapvető szabályainak megállapítására. Ezzel kapcsolatban a bíróság hangsúlyozza, hogy – fenti jelentőségénél fogva – a Ptk-ban és a Gyvt-ben szabályozott kapcsolattartáshoz való jog alapvető szabályai közé tartozik az ünnepnapra vonatkozó kapcsolattartási jog és az e napra vonatkozó kapcsolattartás pótlásához való jog, a Gyvt. fenti felhatalmazó rendelkezése alapján mégis a Gyer. szabályozza azt. Mindezért jelenlegi jogszabályi elhelyezése e rendelkezésnek egyben értékválasztás is, amely azt is kifejezi, hogy a kapcsolattartás szabályozásán belül az ünnepnapra vonatkozó kapcsolattartás nem tekinthető alapvető jelentőségűnek.

[30] A bíróság álláspontja szerint a Gyer. 30. § (5) bekezdés második mondata a Jat. említett rendelkezéseibe ütközik, amellyel felveti a jogbiztonság elve sérelmének kockázatát.

5. A Q) cikk (2) bekezdésének sérelméről

Pesti Központi Kerületi Bíróság
34.Pk.220.023/2021/22.

[31] A bíróság álláspontja szerint a Gyer. 30. § (5) bekezdés második mondata az ünnepnapokon való kapcsolattartáshoz való jog jogszabályi védelemtől, kikényszeríthetőségtől, és ezzel a jogosult szülőt a pótlás teljesítésének követeléséhez való jogától megfosztja. Ezzel pedig e jogszabály a kapcsolattartási jogviszonyból fakadó kötelezettséget a kötelezett együttélő szülő számára lényegében, családjogi természetes obligációvá silányítja. Ezáltal pedig e jogszabályi rendelkezés sérti Magyarországot, mint Szerződő Állam a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvényben foglalt Egyezmény említett 3. cikk 2. pontjából, illetve 4. cikke első mondatából, továbbá 9. cikk 3. pontjából, valamint 18. cikk 1. pontjából fakadó kötelezettségét a jelen végzés V.2. és V.3. pontban említett okokból.

VI. Záró rész

[32] A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 126. § (1) bekezdés b) pontja szerint a bíróság a peres eljárást felfüggeszti, ha az Alkotmánybíróságnak a jogszabály, jogszabályi rendelkezés, közjogi szervezetszabályozó eszköz vagy jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapítására, továbbá nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló eljárásának kezdeményezéséről határoz.

[33] A Pp. 128. § (5) bekezdése szerint a felfüggesztést elrendelő végzés ellen - a 124. § és a 126. § (1) bekezdése szerinti esetek kivételével - külön fellebbezésnek van helye; a bíróság e végzését maga is megváltoztathatja.

[34] A végzés ellen a fellebbezési jogot a Pp. 128. § (5) bekezdése és 365. § (2) bekezdésének b) pontja zárja ki.

Budapest, 2021. augusztus 6.

Dr. Miczán Péter s. k.
bíróági titkár

KIADMANY MITELELŐ

